

עונת הבחירות התחילה, רוח של שמות אוחות ברבים וטובים

הבחירות הן המשקה המשכר של הדמוקרטיה. די בפתיחת הקבוק הראשון, כדי שתכנס רוח-שמות אנשים רבים. מצב-הרוח כולו משתנה כמו במטהסקמים, קצב החיים הפוליטיים מוחש.

בשבוע הראשון אחרי שקיבלה הכנסת העשירית את ההחלטה להתפזר בטרם-עת (ואולי באיחור רב), כבר ניכרו כל הסימנים האלה בזירה הציבורית.

יש אקדה, מוכן... הסימפוזום הראשון היה שעסקנים צצו כפטריות אחרי הגשם כדי להודיע כי הם "שוקלים לרוץ". עסקנים ברימוס שנשכחו מזמן; עסקנים חדשים, שאיש לא חשב עליהם; טיפוסים חריגים; נביאי אמת ושקר מכל הסוגים — הכל הודרוו כבר בימים הראשונים להודיע כי הם נמצאים בשוק.

אישים מכובדים כמו עזר וייצמן ואריה (לבוה) אליאב הודיעו על הקמת רשימות, שמואל פלאטורשון בישר על שובו, טדי קולק השמיע קולות מזורים, רסיסי-מפלגות כמו שריד-שליי כינס כינוסים, שלושה מאנשיהתחיה קראו לשלושה מיבצעים שונים וסותרים, אנשים נשכחים הופיעו לפתע בכלי-התיקשורת והכריזו הכרזות מהכרזות שונות, כדי להוכיח את קיומם.

כל ההכרזות האלה לא היו אלא העתק ישראלי של המודעה במערב הפרוע: יש לי אקדה, מוכן לנסוע. מי יצדיע לדגל. רביע שמתחילה מערכת-בחירות, אסור להתייחס ברצינות לשום הצהרה פוליטית.

רוב רובן של הכרזות השבוע על הקמת מיפלגות ורשימות חדשות לא נועדו אלא להפעיל לחץ על מיפלגה זו או אחרת. המסר היה: אם לא נתנו לי מקום ברשימה שלכם, אקים רשימה חדשה שתגזול קולות מכם.

הכרזות אחרות היו משולות לבאלונים, המופרחים באוויר כדי לכרוק את התגובות. גם לכך יש לימרה אמריקאית קולעת: העלו את הדגל לראש התורן, ונראה מי יצדיע.

הרושם שנוצר השבוע, כי כנחירות 1984 יתמודדו מאה רשימות, היה על כן כובד. רוב ההודעות היו חסרות-שחר. ככל שביקרבת המועד האמיתי להגשת הרשימות יצמצם המיספר, וכסופו של דבר יקרה מה שקורה תמיד: מילכד המיפלגות הרציניות, הגדולות והקיטנות, ויפיעו כמה רשימות מברחות, שיהיו כנחיתת תעלול-פירסומת. הרמוקרטיה אינה ניווקה מכך.

פריחת האביב, הצרה היחידה היא שבינתיים מתמלאים העיתונים בשטויות, כאשר כל הכרזה של מאן-דהוא זוכה כנותרת גדולה, גם כאשר העיתונאים עצמם יודעים שאינה אלא בדיחה.

אבל כמו ריח הפריחה, הנישא על גבי רוחות הראשונות של האביב, כך גם ריחות הבחירות הן חלק מן הטבע. אפשר להריח, לחייד ולהמשיך בדרך.

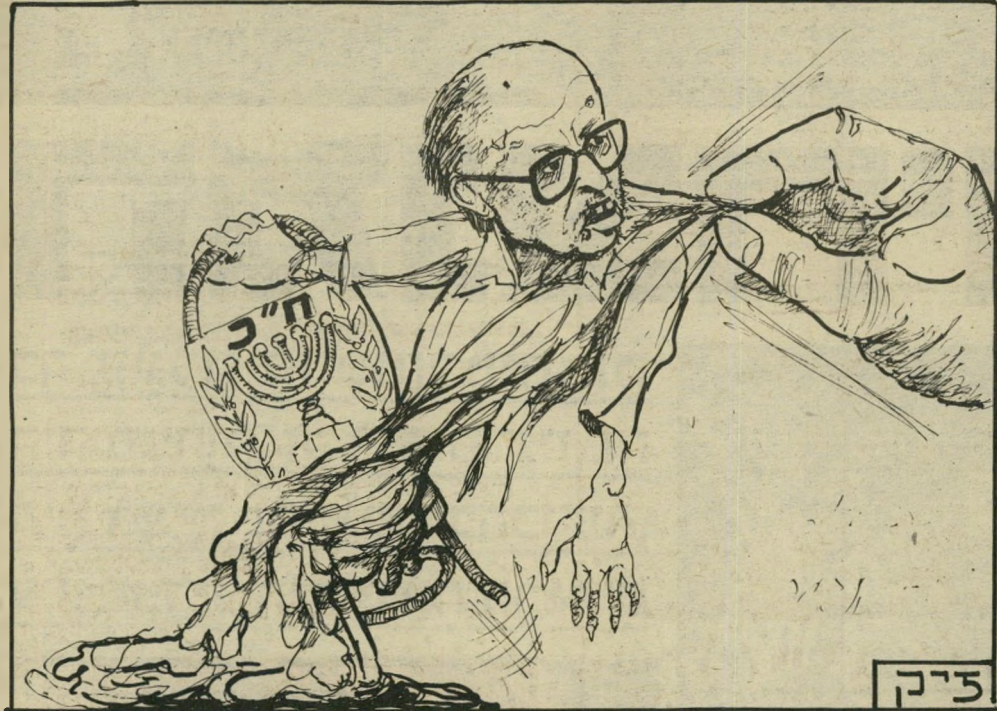
בחירות תמונה מטושטשת

בכל מקום יש התמודדות, והמירוץ עדין לא החל. התמונה הראשונה של בחירות 1984 היתה מטושטשת למדי. בשני הגושים שררה אנדרלמוסיה, שהתחבאה מאחורי המילה "התמודדות". המושעע ביותר היה קיים במיפ לגת-העבודה. שימעון פרס, שעלול

בגין לא בא

היתה לו היכולת להיות אחראי להן האם ההחלטות לגבי פתיחת המילחמה בלבנון, ההחלטות בפרשת צברה ושאתילא, וכן ההחלטות בפרשת צברה ושאתילא, וכן הלאה, התקבלו בממשלה שבראשה עמד אדם שלא היה בכושר, שלא היה מסוגל עוד להחליט כראוי, ושהניח לאחרים — למשל, אריאל שרון ורפאל איתן — לפעול במקומו?

לגבי שלומי של מזנחם בגין עצמו? אדם הלוקה בדיכאון פסיכוטי חמור מהווה קודם כל סכנה לעצמו. הוא עלול לשים קץ לחייו, במעשה או במחדל. האם, מקורביו מסכנים את חייו בנסיון הפאתטי שלהם להעלים מן

הציבור את מצבו האמיתי, אף כי הוא ברור עתה לכל? רביעית: האם יש צורך לשנות את חוק יסודי: הבנסת כדי שאפשר יהיה לשלול את חברותו בכנסת של אדם שנמנע ממנו בגלל נסיבות מעציבות כאלה, לתפקד כנציג-העם? על שאלות כאלה קשה לענות גם בימים כתיקונם. עתה, בהיכנס המדינה למערכת-בחירות, בוודאי יעשו אנשי חרות את הכל כדי להעלים לחלוטין את מצבו האמיתי של גיבורם הנערץ, ולוא רק כדי שניתן יהיה להשתמש בשמו ככנס אלקטורלי בעיירות ובשוקים. שבהם כיהן בגין, כאשר היה "במיטבו", כמלך-ישראל.

האויב הגדול של וייצמן הוא זכר ד"ש. פשוט אי-אפשר לחזור על תרגיל-ד"ש אחרי מה שקרה — ואילו עזר, בטענו כי אינו מקיס ד"ש 2, עושה למעשה בדיוק זאת. ההרכב האישי הצפוי של רשימת-הראש השבוע כחזור מדוייקת על תרגיל ד"ש. היה לעזר עוד אויב: עזר. כבר בשבוע הראשון חזר על תעלוליו החביבים. בשעה שצוות-טלוויזיה הכין במישרו מעין תשרי-שרות למיפ לגתו, התקשר וייצמן עם יצחק שמיר למען הצילום. לפני כן אמר למוכריתו: "קשרי אותי עם דרדסבא", ובסוף השיחה עשה "תנועה מיוזמת" בעלת אופי מיני. כל זה צולם, ורק עורך רחום פסל את הקטעים האלה.

חוות-דעתם של פסיכיאטרים אשר יכלו לדון רק על פי סימני-מחלתו מרחוק, מבלי לבדוק אותו אישית. כאשר פורטמה לראשונה בשבועון זה, היו רבים שהטילו בה ספק. השבוע לא היה עוד איש רציני במדינה שלא קיבל, ברעבר, חוות-דעת זו. לא נותר שמין של ספק כי מזנחם בגין אכן חולה ברוחו, וכי זהו מחלה חמורה, המחמירה והולכת.

מתי זה התחיל?

בלת מסקנה זו מעוררת מחדש כמה שאלות, שהוצגו עליידי העולם הזה עם פירסום חוות-הדעת. ראשית: מה דינם של

מזנחם בגין לוקה בדיכאון פסיכוטי — בעייה נפשית שאין לה מרפא, ושהיא מטבע מהותה הולכת ומחמירה. הסימפטום של מחלה זו הם אי-היכולת לתפקד, חוסר-השק כללי, אדישות למתרחש, אי-הרצון לבצע פעולה כלשהי ולקבל החלטה כלשהי.

אין פירוש הדבר שרעתו של בגין משובשת. כאשר מטלפנים אליו, הוא יכול בהחלט להרים את השופרת ולהגיד כמה מילים אדיבות, שעיקרן הוא: עיזבו אותי במנוחה.

תיאור מובהק של אדם במצב כזה ניתן עליידי לידה שכנה, שהביאה לו שי כפורים ושיספירה על כך. בגין שכך

מקורביו המשיכו לשטות בציבור כדי להגן על גיבורם. הם הפיצו שמועות-כזב כאילו בגין עומד מוכן, ויגיע לכנסת תוך דקות אם קולו יהיה ררוש. להבטחות אלה לא היה שחר. לא היה להם על מה לסמוך. פשוט אי-אפשר היה לדבר על כך עם בגין. גם השבוע נמשך ריקוד זה. ביום הראשון הכריזו הצהרון החדש, חדשות, בביטחון גמור, כי בגין יתפטר עוד בו ביום. אך היום עבר, ובגין לא התפטר. גם ידיעה זאת, שהורלפה לעיתון, היתה בגדר שקר. ואילו יצחק שמיר חייד את חיובו הכפוי ואמר שהתנהגותו של בגין אינה "טרגדיה".

עסקני חרות התרוצצו אנה ואנה, ולא נצאו תשובה. איש מהם לא העז להציע שהתנועה תכריח את בגין להתפטר, אף כי העדר קולו של מזנחם בגין עלול היה ככל רגע להמיט אסונות נוספים על מיפלגתו. אילו היה נכון — כפי שטענו אותם, מקורבבים — כי מצבו של בגין שפיר, וכי הוא מתפקד כרגיל, כי אז לא היה קלום מן המסקנה שהוא מתעלל במיפ לגתו בצורה מרושעת. שהוא נותן בכוחה תחילה את ידו להריסת הממשלה של יורשו.

עסקני חרות התרוצצו אנה ואנה, ולא נצאו תשובה. איש מהם לא העז להציע שהתנועה תכריח את בגין להתפטר, אף כי העדר קולו של מזנחם בגין עלול היה ככל רגע להמיט אסונות נוספים על מיפלגתו.

יש שאינם מוכנים למעשה גם כזה כלפי המנהיג הנערץ בעת דעיכתו. הם הציעו להניח לו לנפשו ולאפשר לו להישאר חבר הכנסת העשירית עד לסיום כהונתה, כאשר חברותו בה תפוג במילא.

כל זה מאשר לחלוטין את הריאג"ז נוזה של העולם הזה, שהסתמכה על

אבא אבן, שיצטרך להתפק בתפקיד אחר. מבחינת הסיכויים של המערך, זה בוודאי בהרבה פחות טוב מאשר רשימה שבראשה היה עומד יצחק נבון, כשאחריו פרס ורבינן. אבל אין סיכוי מעשי שזה יקום. ניצחון המערך רחוק מלהיות בטוח. שימעון פרס כבר הוכיח שהוא מסוגל להפסיד גם במאבק שבו נראה ניצחנו בטוח, והדבר יתכן בהחלט גם הפעם.

הליכוד: שמיר בראש. בליכוד הגם פשוט יותר. המצב שבו ביצר המנהיג הקיים את מעמדו, ונראה כי דויד לוי יתפקד במקומו כמס' 2. תהיה זאת החלטה

נבונה: הוא יכול לנצח רק בעזרת אריאל שרון, ומי שמאמין כי שרון יסתפק במעמד של מס' 2 תחת דויד לוי, וקוק לפסיכיאטר. שרון עצמו הקים שוב מהומות קטנות, ואיים במהומה גדולה. אך מטרתו היתה, מן הסתם, צנועה יחסית: להבטיח לעצמו מקום כלשהו בצמרת, כאמצעות סחיטה ואוימים. אך מעמדו הלש יחסית. קשה להניח שיצליח להדריח את משה ארנס, שמעמדו איתן גם בציבור. וייצמן: דרדסים. הפצצה הגדולה של עזר וייצמן לא עשתה, במציאות זו, את הרושם המקווה. היא עוררה סקרנות רבה, אך לא התלהבות אמיתית, כפי שעשתה בשעתו ד"ש.